

روش رسیدگی به پرونده‌ها

در شورای حل اختلاف

(جلد اول)

مباحث: چک، سفته، نفقه، مهریه، جهیزیه، تخلیه و...

مؤلفین:

مجید عطایی جنتی (قاضی دادگستری)

معصومه کریمی (قاضی ویژه شورای حل اختلاف)

نشر حقوق پویا

سرشناسه: عطایی جنتی، مجید،

عنوان: روش رسیدگی به پرونده‌ها در شورای حل اختلاف

تکرار نام پدیدآور: مولفین مجید عطایی جنتی، معصومه کریمی

مشخصات نشر: قم: حقوق پویا، ۱۳۹۸ مشخصات ظاهری: ۲ ج. جدول، نمودار

ISBN: 978-622-6775-10-6 جلد اول

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۲۲ - ۲۲۴؛ همچنین به صورت زیر نویس

یادداشت: مندرجات: ج. ۱. چک، سفته، نفقه، مهریه، جهیزیه، تخلیه و...

موضوع: ایران. قوه قضایه. شورای حل اختلاف - قوانین و رویه‌ها

موضوع: ایران. قوه قضاییه. شورای حل اختلاف

موضوع: حل اختلاف - ایران   موضوع: رویه قضایی - ایران   شناسه افزودن: کریم، معصومه

دهنبدی کنگره: ۱۳۹۸، ۹۱، ۶۶ / ۱۸۲۹ KMH، دهنبدی دیوبند: ۳۴۷ / ۵۵۰۹

شماره مدرک ۵۵۴۵۷۹۱

هر گونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی و ...) از این اثر بدون أخذ مجوز از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.

لطفاً در صورت مشاهده موارد را به شماره تلفن های ذیل اطلاع دهید.

حقوق یویا

روش رسیدگی به پرونده‌ها در شورای حل اختلاف

مجید عطائی جتئی (قاضی دادگستری)

معصومه کریمی (قاضی ویژه شورای حل اختلاف)

ناشر:

حقوق یویا

چاپ:

سرمدی / سوم ۱۴۰۰

شمارگان:

۵۰۰ نسخه

قیمت:

۶۹۰۰۰ تومان

شایک:

978-622-6775-10-6

مراكز بخش:

قم / خیابان ارم / جنب بانک ملی / پاساژ ناشران / پلاک ۲۲

•9126525•V• / •25-37749274

کانال تلگرام : @nashrehoghoghepoya

کانال تلگرام ۲: @hoghoghepoyapab

کانال ایٹا: eitaa.com/nashrehoghoghepoya

فروشگاه اینترنتی: www.hpbook.ir

فهرست مطالب

فهرست مطالب	۵
۱- اسناد تجاری	۱۲
۱-۱- رسیدگی شکلی به دعوای اسناد تجاری	۱۲
۱-۱-۱- شرایط عمومی دادخواست	۱۴
۲-۱-۱- شرایط اختصاصی دادخواست	۲۵
۳-۱-۱- مالی یا غیرمالی بودن دعوای اسناد تجاری	۳۱
۴-۱-۱- هزینه دادرسی	۳۲
۵-۱-۱- صلاحیت	۳۵
۱-۵-۱-۱- صلاحیت ذاتی	۳۵
۲-۵-۱-۱- صلاحیت محلی	۳۶
۶-۱-۱- ارکان دعوای اسناد تجاری	۳۷
۷-۱-۱- ویژگی‌های مشترک اسناد تجاری (اسناد براوتی)	۳۹
۱-۷-۱-۱- وصف تجریدی بودن اسناد تجاری (اصل غیر قابل استناد بودن ایرادات در مقابل دارنده)	۳۹
۲-۷-۱-۱- وصف تنجیزی بودن اسناد تجاری	۴۵
۳-۷-۱-۱- مسئولیت تضامنی صادرکنندگان اسناد تجاری (ماده ۲۴۹ قانون تجارت)	۴۷
۴-۷-۱-۱- عدم امکان درخواست تأمین دعوای واهی در خصوص اسناد تجاری (ماده ۱۱۰ قانون آیین دادرسی مدنی)	۶۲
۵-۷-۱-۱- عدم امکان دریافت تأمین از اتباع بیگانه (ماده ۱۴۵ قانون آیین دادرسی مدنی)	۶۲
۶-۷-۱-۱- اصل استقلال امضاها	۶۲
۸-۱-۱- اقدامات احتیاطی در اسناد تجاری	۶۳
۲-۲- رسیدگی ماهوی به دعوای اسناد تجاری	۷۱

- ۷۱ ..... ۱-۲-۱- مصادیق اسناد تجاری
- ۷۲ ..... ۱-۲-۱-۱- چک
- ۷۳ ..... ۱-۲-۱-۲- سفته (فته طلب)
- ۷۳ ..... ۱-۲-۲-۱- شرایط اسناد تجاری
- ۷۳ ..... ۱-۲-۲-۱- شرایط چک
- ۷۶ ..... ۱-۲-۲-۲- شرایط سفته
- ۷۸ ..... ۱-۲-۳- اقسام ظهنویسی
- ۷۸ ..... ۱-۲-۳-۱- ظهنویسی برای انتقال
- ۸۳ ..... ۱-۲-۳-۲- ظهنویسی برای وکالت
- ۸۴ ..... ۱-۲-۳-۳- ظهنویسی برای وثیقه
- ۸۴ ..... ۱-۳- نکات قانون صدور چک (اصلاحی ۱۳۹۷/۸/۲۳)
- ۸۶ ..... ۱-۴- مواد قانونی مرتبط با اسناد تجاری
- ۸۶ ..... ۱-۴-۱- قانون مدنی
- ۸۷ ..... ۱-۴-۲- قانون آئین دادرسی مدنی
- ۸۸ ..... ۱-۴-۳- قانون شوراهای حل اختلاف (مصوب ۹۴/۷/۱)
- ۸۸ ..... ۱-۴-۴- قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی
- ۹۰ ..... ۱-۴-۵- قانون تجارت
- ۹۳ ..... ۱-۴-۶- قانون اصلاح قانون صدور چک (مصوب ۹۷/۸/۲۳)
- ۹۶ ..... ۱-۵- نظریات مشورتی مرتبط با اسناد تجاری
- ۱۰۱ ..... ۱-۶- نمونه آراء قضایی در باب اسناد تجاری
- ۱۰۶ ..... ۲- دعوای مطالبه نفقه
- ۱۰۶ ..... ۱-۲- کلیات
- ۱۰۶ ..... ۱-۱-۲- تعریف فقهی و حقوقی نفقه
- ۱۰۷ ..... ۱-۲-۱- مبانی فقهی و ماهیت حقوقی نفقه
- ۱۰۹ ..... ۲-۲- رسیدگی شکلی به دعوای مطالبه نفقه
- ۱۱۰ ..... ۱-۲-۲- شرایط عمومی دادخواست

۱۱۰	۲-۲-۲- شرایط اختصاصی دادخواست
۱۱۲	۳-۲-۲- مالی یا غیرمالی بودن دعوای مطالبه نفقه
۱۱۳	۴-۲-۲- هزینه دادرسی دعوای مطالبه نفقه
۱۱۳	۵-۲-۲- صلاحیت
۱۱۳	۱-۵-۲-۲- صلاحیت ذاتی
۱۱۴	۲-۵-۲-۲- صلاحیت محلی
۱۱۶	۶-۲-۲- ارکان دعوای نفقه
۱۱۸	۷-۲-۲- اقدامات احتیاطی در دعوای مطالبه نفقه
۱۱۹	۳-۲- رسیدگی ماهوی به دعوی مطالبه نفقه
۱۲۰	۱-۳-۲- مصادیق نفقه
۱۲۰	۱-۱-۳-۲- نفقه زوجه
۱۲۳	۲-۱-۳-۲- نفقه اقارب
۱۲۵	۲-۳-۲- نفقه و حضانت
۱۳۱	۳-۳-۲- شرایط تعلق نفقه
۱۳۱	۱-۳-۳-۲- شرایط تعلق نفقه زوجه
۱۳۴	۲-۳-۳-۲- شرایط تعلق نفقه اقارب
۱۳۴	۴-۳-۲- موارد سقوط نفقه
۱۳۴	۱-۴-۳-۲- سقوط نفقه زوجه
۱۳۴	۲-۴-۳-۲- سقوط نفقه اقارب
۱۳۵	۵-۳-۲- میزان نفقه
۱۳۶	۶-۳-۲- ضمانت اجرای تخلف از پرداخت نفقه
۱۳۶	۱-۶-۳-۲- ضمانت اجرای تخلف از پرداخت نفقه زوجه
۱۳۷	۲-۶-۳-۲- ضمانت اجرای تخلف از پرداخت نفقه اقارب
۱۳۷	۴-۲- مواد قانونی مرتبط با نفقه
۱۳۷	۱-۴-۲- قانون مدنی
۱۴۰	۲-۴-۲- قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱

- ۱۴۲-۳-۴- قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست..... ۱۴۲
- ۱۴۲-۴-۴- قانون شوراها و حل اختلاف (مصوب ۹۴/۸/۱۰)..... ۱۴۲
- ۱۴۲-۵-۴- قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۳/۰۷/۱۵..... ۱۴۲
- ۱۴۲-۵- نظریات مشورتی مرتبط با نفقه..... ۱۴۲
- ۱۴۹-۶-۲- نمونه آراء قضایی در باب نفقه..... ۱۴۹
- ۱۵۵-۳- دعوای استرداد جهیزیه..... ۱۵۵
- ۱۵۵-۱-۳- رسیدگی شکلی به دعوای استرداد جهیزیه..... ۱۵۵
- ۱۵۵-۱-۱-۳- شرایط عمومی دادخواست..... ۱۵۵
- ۱۵۵-۲-۱-۳- شرایط اختصاصی دادخواست..... ۱۵۵
- ۱۵۶-۳-۱-۳- مالی یا غیرمالی بودن دعوای استرداد جهیزیه..... ۱۵۶
- ۱۵۸-۴-۱-۳- هزینه دادرسی..... ۱۵۸
- ۱۵۸-۵-۱-۳- صلاحیت..... ۱۵۸
- ۱۵۸-۱-۵-۱-۳- صلاحیت ذاتی..... ۱۵۸
- ۱۵۹-۲-۵-۱-۳- صلاحیت محلی..... ۱۵۹
- ۱۶۰-۶-۱-۳- ارکان دعوای استرداد جهیزیه..... ۱۶۰
- ۱۶۴-۷-۱-۳- اقدامات احتیاطی در دعوای استرداد جهیزیه..... ۱۶۴
- ۱۶۵-۲-۲- رسیدگی ماهوی به دعوای استرداد جهیزیه..... ۱۶۵
- ۱۶۷-۱-۲-۳- وجود علقه زوجیت بین خواهان و خوانده و عدم وجود علقه زوجیت..... ۱۶۷
- ۱۶۷-۲-۲-۳- احراز مالکیت خواهان بر اموال مورد ادعا..... ۱۶۷
- ۱۶۷-۱-۲-۲-۳- مالکیت مستند به سياهه جهیزیه..... ۱۶۷
- ۱۶۸-۲-۲-۲-۳- مالکیت مستند به گواهی گواهان..... ۱۶۸
- ۱۶۹-۳-۲-۲-۳- مالکیت مستند به ادله دیگر..... ۱۶۹
- ۱۶۹-۳-۲-۳- موجود بودن جهیزیه در ید زوج..... ۱۶۹
- ۱۷۱-۳-۳- مواد قانونی مرتبط با جهیزیه..... ۱۷۱
- ۱۷۱-۱-۳-۳- قانون مدنی..... ۱۷۱
- ۱۷۱-۲-۳-۳- قانون حمایت خانواده..... ۱۷۱

۱۷۱	۳-۳-۳- قانون شوراهاى حل اختلاف (مصوب ۹۴/۸/۱۰).....
۱۷۲	۴-۳- نظريات مشورتى مرتبط با جهيزيه.....
۱۷۲	۳-۵- نمونه آرا در باب استرداد جهيزيه.....
۱۷۷	۴- مهريه.....
۱۷۷	۴-۱- كليّات.....
۱۷۷	۴-۱-۱- تعريف فقهي و حقوقى مهريه.....
۱۷۸	۴-۱-۲- مباني فقهي و حقوقى مهريه.....
۱۷۸	۴-۱-۲-۱- مباني فقهي مهريه.....
۱۷۹	۴-۱-۲-۲- مباني حقوقى مهريه.....
۱۷۹	۴-۱-۳- اسباب مهريه.....
۱۸۰	۴-۲- رسيدگى شكلى به دعوای مطالبه مهريه.....
۱۸۰	۴-۲-۱- شرايط عمومى دادخواست.....
۱۸۰	۴-۲-۲- شرايط اختصاصى دادخواست.....
۱۸۲	۴-۲-۳- مالی يا غيرمالی بودن دعوای مطالبه مهريه.....
۱۸۳	۴-۲-۴- هزینه دادرسی.....
۱۸۴	۴-۲-۵- صلاحيت.....
۱۸۴	۴-۲-۵-۱- صلاحيت ذاتی.....
۱۸۴	۴-۲-۵-۲- صلاحيت محلی.....
۱۸۵	۴-۲-۶- ارکان دعوای مطالبه مهريه.....
۱۸۷	۴-۲-۷- اقدامات احتياطی.....
۱۸۸	۴-۳- رسيدگى ماهوى به دعوای مطالبه مهريه.....
۱۹۰	۴-۳-۱- مصاديق مهريه.....
۱۹۱	۴-۳-۲- شرايط تعلق مهريه.....
۱۹۳	۴-۳-۳- موارد سقوط مهريه.....
۱۹۴	۴-۳-۴- موارد بطلان مهريه.....
۱۹۴	۴-۳-۵- حق حبس و تأثير آن در مهريه.....

مقدمه

«الحمد لله الذى إليه مصائر الخلق وعواقب الأمر نحمده على عظيم احسانه ونير برهانه ونوامى فضله وامتنانه حمداً يكون لحقه قضاء ولشكره أداء»

ستایش خدای را که بازگشت همه آفریدگان و پایان کارها به اوست. او را ستایش می‌کنیم به سبب احسان فراوانش و برهان روشنش و فضل و عطای روزافزونی با ستایشی که حق او را به جای آرد و سپاسش را ادا کند و ما را به ثواب او نزدیک سازد و موجب فزونی بخشش او شود.

در کتاب پیش رو تلاش شده است مطالب کاربردی در خصوص رسیدگی به موضوعات در صلاحیت شورای حل اختلاف با بیانی روان ضمن بهره‌مندی از نشست‌های قضایی در لابه‌لای مباحث و نظریات مشورتی و قوانین مرتبط و آرای قضایی در هر مبحث مطرح شود.

در پایان از زحمات همه‌ی بزرگوارانی که ما را در تدوین این کتاب یاری نمودند، صمیمانه تقدیر و تشکر می‌نمائیم و استدعا داریم در صورت وجود اشکالاتی اعم از ماهوی و شکلی با ارائه نظرات خود موجبات تکمیل مباحث را فراهم آورند.

مجید عطایی جنتی

معصومه کریمی

آبان ۹۸